

28. PHÀM THỦ DƯ, QUÝ PHÂN HIỂU. DƯ NGHI ĐA, THỦ NGHI THIỂU. TƯƠNG GIA NHÂN, TIÊN VẤN KỶ. KỶ BÁT DỤC, TỨC TỐC DĨ.

Hễ nhận cho, phân biệt rõ

Cho nên nhiều, nhận nên ít.

Sắp cho người, trước hỏi mình

Mình không thích, phải mau ngưng

28.1. Phàm thủ dư, quý phân hiểu. Dư nghi đa, thủ nghi thiểu (Hễ nhận cho, phân biệt rõ. Cho nên nhiều, nhận nên ít)

Chữ "thủ" và "dĩ" trong câu Kinh văn: “Phàm thủ dĩ, quý phân hiểu” (Hễ nhận cho, phân biệt rõ) là để nói ví dụ như trong gia đình, gia tộc chia nhau thứ gì đó thì chúng ta cũng phải xét theo tình huống nếu khi người khác có khó khăn thì chúng ta nên nhường cho họ phần nhiều hơn, chúng ta lấy phần ít hơn. Khi con người có được thái độ lễ nhượng như vậy thì nếp sống trong gia đình đó sẽ luôn luôn thông cảm lẫn

nhau, luôn luôn nhường nhịn lẫn nhau, và sẽ không bao giờ tranh giành của nhau.

Khi mỗi gia đình đều có sự hòa thuận như vậy, thì cả gia tộc chân thật sẽ được thịnh vượng. Nhưng chỉ cần có sự tranh giành, giống như trước đây chúng ta có nhắc tới “*Cư gia giới tranh tụng*”, nếu như bởi vì phân chia không công bằng, đến lúc phải đưa ra tòa án xét xử thì có thể sẽ không có kết cục tốt. Thậm chí chúng ta sẽ để lại cho con cháu tấm gương xấu, đến lúc đó cho dù gia đình có vô cùng giàu có thì cũng sẽ lụi bại. Cho nên chúng ta phải cố gắng học nhường nhịn và phải luôn luôn biết nhường nhịn.

Thời nhà Chu cũng bởi vì Thái Bá và Trọng Ung biết nhường thiên hạ cho em trai, cho cháu trai của mình cho nên đã tạo cho nhà Chu có được 800 năm thịnh vượng, và cũng để cho nhân dân toàn quốc có tinh thần noi gương “*hiếu*”, “*đễ*”.

Thực ra con người ta ai cũng sợ phải nhường nhịn, cảm giác rằng sau khi nhường cho người khác thì mình không còn gì nữa. Con người không thể chỉ nhìn cái trước mắt. Khi

các vị nhường cho người khác thì đã tác thành đức hạnh, tác thành sự hòa thuận trong gia đình. Và sự nhường nhịn này cũng tích lũy phúc phận cho chính các vị. Khi các vị có được nhiều phúc phận như vậy rồi thì tự nhiên sau này sẽ có sự hồi báo. “*Thiên đạo vô thân, thường dĩ thiện nhân*”, điều này là chân lý bất biến từ xưa tới nay. Cho nên con người không nên thuận theo phiền muộn để đối ứng với sự việc, không thể thuận theo thói quen của mình mà phải thuận theo lý trời, thuận theo lòng người để mà hành động. Cho nên đó là: “*Phàm thủ dĩ, quý phân hiếu. Dĩ nghi đa, thủ nghi thiểu*” (*Hễ nhận cho, phân biệt rõ. Cho nên nhiều, nhận nên ít*).

28.2. Tương gia nhân, tiên vấn kỹ. Kỹ bất dục, tức tức kỹ *(Sắp cho người, trước hỏi mình. Mình không thích, phải mau ngưng)*

Đây là nói chúng ta không muốn người khác phê bình chúng ta, không muốn người khác làm nhục hoặc làm hại chúng ta. Chúng ta đều không mong muốn người khác đối xử

với mình như vậy. Vậy thì cũng giống với tâm lý của chúng ta, người khác cũng có tâm lý như vậy. Cho nên chúng ta cũng không nên đi làm hại, không nên đi phê bình và không nên đi chỉ trích người ta, phải dùng tấm lòng để thông cảm cho người khác.

Vua Càn Long có một câu đối đề trên ngọc bích rằng: “*Nguyện thiên hạ ông cô xả tam phần ai nữ chi tình nhi ái tửc*” (Nguyện cho cha mẹ chồng trong thiên hạ bỏ ra ba phần thương yêu con gái để thương yêu con dâu) và “*vọng thế gian nhân tử dĩ thất phần thuận thê chi ý nhi thuận thân*” (mong cho người làm con trai trong thế gian lấy bảy phần chiều theo ý vợ để chiều theo ý của cha mẹ). Câu đối này rất có triết lý nhân sinh, khiến cho chúng ta phải suy nghĩ kiểm điểm lại bản thân.

Chúng ta xem câu thứ nhất: “*Nguyện thiên hạ ông cô*” (Nguyện cho cha mẹ chồng trong thiên hạ). Đó là chỉ cha mẹ chồng, bởi từ nghìn xưa đến nay có một mâu thuẫn khó mà giải quyết được, đó là cuộc phân tranh giữa mẹ chồng và nàng dâu. Nguyên nhân cuộc phân tranh giữa mẹ chồng và

nàng dâu này là do họ chưa xem câu “*Tương gia nhân, tiên vấn kỹ*” (*sắp cho người, trước hỏi mình*) trong “Đệ Tử Quy”. Bởi vì con dâu cũng là con gái của người ta nên nếu cha mẹ chồng có thể dùng ba phần tình cảm thương yêu con gái để đối xử với con dâu, như vậy thì tin rằng tuyệt đối sẽ không xảy ra xung đột với con dâu.

Thật ra con người cũng thật là kỳ lạ! Ví dụ một bà mẹ rất tức giận vì chồng bà lười biếng, đều không làm việc nhà và cũng không giúp đỡ được gì cho vợ con, nhưng bà lại nói với con trai của bà rằng: “*Chỉ cần con học hành chăm chỉ là được rồi, những việc khác không cần con phải lo*”. Như vậy là bà đã nuôi dạy một người con trai sẽ làm cho một người phụ nữ khác phải tức giận. Có việc này không? “*Tương gia nhân, tiên vấn kỹ*” (*sắp cho người, trước hỏi mình*). Vậy thì tại sao có rất nhiều người đối xử hà khắc với con dâu? Bởi vì họ cũng từng phải chịu đựng mẹ chồng đối xử với họ không tốt. “*Kỷ sở bất dục, vật thí ư nhân*” (*điều mình không muốn thì không nên đem cho người khác*).

Chúng ta đã từng nghèo hèn rồi, khi nhìn thấy người khác nghèo hèn lẽ ra phải càng thêm quan tâm mới đúng.

Chúng ta xem câu thứ hai: “*Vọng thế gian nhân tử dĩ thất phần thuận thế chi ý nhi thuận thân*” (Mong cho người làm con trai trong thế gian lấy bảy phần chiều theo ý vợ để chiều theo ý của cha mẹ).

Thường thì có một số đàn ông sau khi lấy vợ xong thì lời nói của mẹ hay vợ có trọng lượng nhất? Thái độ như vậy còn phải đợi thảo luận xem xét, bởi vì sau khi quá thân rồi thì người ta thường sẽ hành động theo cảm tính. Đối với sự được, mất, lợi, hại, trong cách làm của họ cũng đều nhìn không được rõ ràng. Nếu như nghe theo lời vợ mà xa lánh cha mẹ thì cái điếm thua của họ đã lộ ra ngoài. Bởi con cái của họ tất nhiên cũng sẽ không học được “*hiếu đạo*”. Vậy thì cho dù cả đời này họ có cố gắng đến mấy, đến cuối cùng cũng chỉ là con số không. Chúng ta không nên dùng cảm tính để đối xử với cuộc đời bởi vì dùng cảm tính thì luôn luôn sẽ có sự thiên lệch quá nhiều. Cho nên phải dùng lý trí để đối xử.

Thời nay người ta thường xuyên nhắc tới cái được gọi là IQ, EQ, CQ, và HQ. Đây đều là sản phẩm của nước ngoài. Nếu họ làm mọi thứ đơn giản hơn, họ không làm phức tạp hóa vấn đề thì sẽ không có bản quyền để giữ. Thật ra có rất nhiều đạo lý tuy bản chất cũng chỉ là một nhưng lại được nói ra thành rất nhiều phiên bản. Chúng ta cũng không biết phải từ phương hướng nào để đi.

Cái gì được gọi là EQ? EQ viết tắt từ chữ Emotional Quotient và được gọi là chỉ số tình cảm. Cái gì gọi là IQ? Đó là chỉ số thông minh. Hai cái này phân biệt như thế nào? Biết nói lời ngon tiếng ngọt được gọi là chỉ số tình cảm. Có phải vậy không? Vậy cái gì được gọi là chỉ số thông minh? Trí khôn được gọi là chỉ số thông minh. Hai cái này là hai thứ khác nhau sao?

Ví dụ như có một người đàn ông nói rằng: *“Tôi rất có lý trí, tôi phải chăm chỉ kiếm tiền, cho nên không có thời gian bên cạnh con cái. Tôi phải ngủ ở công ty”*. Người này có lý trí không? Có hay không? Ông ấy vỗ ngực mà nói rằng: *“Tôi vì gia đình mà phải ra sức làm”*. Nghe thì có vẻ rất có lý trí,

nhưng điều này đâu có lý trí. Có lý trí thì phải có thể phát triển cuộc sống một cách toàn diện.

Các vị nói tình cảm của người này rất phong phú, rất yêu quý con cái, việc gì cũng không để cho con cái phải làm. Như vậy có được gọi là chỉ số tình cảm không? Yêu thương con quá lại làm hại chúng. Trong tình cảm của các vị không có trí tuệ, đó gọi là quá nhiều tình cảm. Trong trí tuệ của các vị mà không có tình cảm thì được gọi là bạc tình. Có rất nhiều nhà doanh nghiệp tạo dựng sự nghiệp rất to lớn nhưng ngay cả vợ của họ cũng chào tạm biệt với họ. Họ cũng không hiểu tại sao vợ họ lại bỏ họ. Có những người như vậy không? Bởi vì vợ của họ cảm thấy có nói với họ cũng không thông.

Cho nên cái gì là tình? Cái gì là trí? Người có “*chân tình*” thì tất cũng có “*chân trí*”. Người có “*chân trí*” tất cũng có “*chân tình*”. Tình và trí là một thì mới là chân tình, chân trí. Rõ ràng là một cái tâm chân thật mà lại nói ra thành nhiều thứ như vậy, làm cho chúng ta không biết phải đi theo hướng nào. Bởi vậy mỗi tuần, cho dù chú Lô có bận gì đi nữa, chú vẫn kiên trì cứ chủ nhật lại ăn cơm cùng gia đình. Xin hỏi:

Đây là chỉ số tình cảm hay là chỉ số thông minh? Đúng! Bởi vì có cảm tình chân thật, có lý trí chân thật đối với vợ con thì chú mới có thể loại bỏ trăm ngàn khó khăn để về với gia đình. Cho nên chúng ta phải học được những đạo lý này của Thánh Hiền, những thái độ làm người này thì mới được gọi là chân tình, chân nghĩa, chân trí tuệ.

Quý vị thân mến! Các vị cảm thấy chỉ số tình cảm của tôi tốt hay chỉ số thông minh của tôi tốt? Bởi vậy chúng ta nên “*Y pháp bất y nhân*” (chiếu theo Kinh điển, chứ không dựa vào lời nói của con người) để học tập theo “Đệ Tử Quy”, học tập theo “Tứ Thu”. Chúng ta không nên đi sâu vào nghiên cứu những danh từ chuyên môn này nữa, bởi khi đã vào rồi thì khó mà tìm được đường ra. Đó là “*Tương gia nhân, tiên vấn kỹ. Kỹ bất dục, tức tức kỹ*” (Sắp cho người, trước hỏi mình. Mình không thích, phải mau ngưng). Chúng ta có lý trí để thông cảm với cảm nhận của người khác thì sẽ không bắt buộc người khác phải tiếp nhận những gì mà người ta không muốn.

Người giảng: Tiến sĩ Thái Lễ Húc

Nơi giảng: Đài Nam Đài Loan

Thời gian giảng: Năm 2005

Dịch giả: Tống Như Cường